Załącznik
do zarządzenia nr 1/2011
Starosty Szydłowieckiego
z dnia 07 stycznia 2011 r.

ZALECENIA
DO GMINNYCH PLANÓW ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO POWIATU SZYDŁOWIECKIEGO

1. Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 17 lipca 2009 roku o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2009r. Nr 131, poz. 1076), gminne plany zarządzania kryzysowego powinny składać się z następujących elementów:

   1) **Plan główny** zawierający w szczególności:

      a) Charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz map zagrożenia, rozumianych jako katalog zagrożeń wraz z określeniem prawdopodobieństwa ich wystąpienia.

      Katalog zagrożeń zawarty w gminnym planie zarządzania kryzysowego powinien odnosić się do zagrożeń, których skala, zasięg i charakter będą wymagały zaangażowania gminnych struktur zarządzania kryzysowego. W katalogu powinny znaleźć się także zagrożenia, które będą miały wpływ na sąsiednie gminy, powiaty, województwa.

      Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń powinno być oszacowane zarówno w oparciu o doświadczenia historyczne dotyczące zagrożeń, które wystąpiły na terenie gminy jak i w oparciu o trendy i zagrożenia wynikające z rozwoju technologicznego, doświadczeń innych gmin i powiatów, a także sytuacji kryzysowych, które występują w innych państwach.
      Do określenia prawdopodobieństwa dopuszczalne jest stosowanie zarówno metod opisowych jak i matematycznych – w zależności od doświadczenia i możliwości komórki organizacyjnej urzędu gminy właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego. Dopuszczalne i rekomendowane jest także posługiwanie się w tej kwestii wsparciem eksperckim.

      Mapy ryzyka, rozumiane jako mapy lub opis przedstawiający potencjalne negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę. Powinny zawierać przede wszystkim syntetyczne zobrazowanie wpływu jaki wystąpienie danego rodzaju zagrożenia może mieć na otoczenie. Dotyczyć to powinno także zagrożeń, które mogą wystąpić łącznie lub jako skutek danej sytuacji kryzysowej. W przypadku zastosowania opisowej formy mapy ryzyka, powinny zostać ściśle powiązane z katalogiem zagrożeń, który mógłby mieć formę tabeli zawierającej rodzaj zagrożenia, jego opis, prawdopodobieństwo i mapę ryzyka (rozumianą jako ocenę skutków wystąpienia danego zagrożenia).

      Mapy zagrożeń, rozumiane jako mapa przedstawiająca obszar geograficzny objęty zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem rożnych scenariuszy zdarzeń. Przy określeniu prawdopodobieństwa wskazane jest zidentyfikowanie obszarów, które są szczególnie zagrożone (może to być teren całej gminy lub też tylko wybrane sołectwa/obszary, w których to prawdopodobieństwo

jest szczególnie wysokie). Rekomendowane jest, by różnicowanie scenariuszy było oparte przede wszystkim o zasięg terytorialny zagrożenia (czy zagrożenie dotyczy obszaru kilku sołectw, gminy, kilku gmin, czy powiatu). Przy opracowaniu scenariuszy należy także uwzględnić specyfikę terenów miejskich i wiejskich.

b) **Zadania i obowiązki uczestników** zarządzania kryzysowego w formie **siatki bezpieczeństwa**, rozumianej jako zestawienie potencjalnych zagrożeń ze wskazaniem podmiotu wiodącego oraz podmiotów współpracujących przy działaniach dotyczących danego zagrożenia. Siatka bezpieczeństwa powinna być powiązana bezpośrednio z katalogiem zagrożeń.
Do każdego zagrożenia powinna być wskazana jedna instytucja wiodąca. Liczba instytucji współpracujących nie jest limitowana. Można wprowadzić kategorię podmiotów działających na wezwanie, których współdziałanie nie jest niezbędne w każdej dającej się przewidzieć sytuacji, jednak biorąc pod uwagę możliwości wystąpienia takiego zapotrzebowania - dany podmiot powinien być przygotowany do działania, gdy – w ocenie instytucji wiodącej – będzie to konieczne.

Dopuszczalne jest tworzenie siatek bezpieczeństwa odnoszących się nie tylko do reagowania na dane zagrożenie, ale także do fazy przygotowania i usuwania skutków jego występowania. Rozwiązanie takie jest szczególnie praktyczne w sytuacji zagrożeń, w których inne podmioty są odpowiedzialne za prewencję zagrożeń i usuwanie skutków, inne zaś za bezpośrednie reagowanie na daną sytuację kryzysową.

Zastosowanie takiego rozwiązania powinno uwzględnić konieczność zapewnienia maksymalnej funkcjonalności i przejrzystości każdej części planu zarządzania kryzysowego.

c) **Zestawienie sił i środków** planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych wraz z oceną możliwości ich wykorzystania, rozumiane jako zwięzły opis zasobów, które mogą zostać wykorzystane w określonych przedziałach czasowych w sytuacji kryzysowej.
Tam gdzie to możliwe, należy określić także realny czas potrzebny na uruchomienie zasobów**.**

Dla zapewnienia funkcjonalności planu zestawienie to powinno być przygotowane w postaci stale aktualizowanej bazy danych. W wersji papierowej planu powinno znaleźć się odesłanie do przedmiotowej bazy, a także informacja o zasobach jej aktualizacji (częstotliwość, podmioty/osoby odpowiedzialne, źródła informacji). Celem takiego podejścia jest zapewnienie możliwie realnych danych o siłach i środkach do wykorzystania w sytuacji kryzysowej.

2) **Zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych,** w tym:

a) Zadania w zakresie **monitorowania zagrożeń,** rozumiane jako określenie:
- struktur odpowiedzialnych za monitorowanie poszczególnych kategorii zagrożeń,
- trybu pracy ww. struktur,
- zakresu informacji, jakich można od nich oczekiwać,

- trybu raportowania,
- ogniw dyżurnych lub osób do kontaktu w sytuacji wystąpienia zagrożenia,
- systemu wymiany informacji o zagrożeniach pomiędzy danymi strukturami gminnymi oraz powiatowym centrum zarządzania kryzysowego.

b) **Tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków** uczestniczących w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej, rozumiany jako baza danych dysponentów zasobów wraz z zadaniami dysponowania określonych zasobów.
Ten element planu powinien być powiązany funkcjonalnie z zestawieniem sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych. Nie będzie traktowane jako błąd formalny połączenie ww. części planu.

c) **Procedury reagowania kryzysowego**, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych, rozumiane jako procedury działania gminnych centrów zarządzania kryzysowego, komórek organizacyjnych urzędu gminy właściwych w sprawach zarządzania kryzysowego oraz gminnego zespołu zarządzania kryzysowego.

W tej części niezbędne jest powiązanie planu zarzadzania kryzysowego z innymi planami obowiązującymi na terenie gminy (w tym z planem operacyjnym funkcjonowania gminy w warunkach zewnętrznego zagrożenia i wojny). Nie jest konieczne sporządzanie procedur postępowania odrębnie dla każdej kategorii zagrożeń. Jeżeli co do zasady działanie ww. struktur realizujących zarządzanie kryzysowe na poziomie gminnym jest takie same w różnych kategoriach zagrożeń (w zakresie wymiany informacji, wzmacniania służb dyżurnych, informowania osób funkcyjnych, trybu zwołania zespołu zarządzania kryzysowego), zasadne jest stworzenie standardowej procedury operacyjnej centrum zarządzania kryzysowego.

Procedury reagowania kryzysowego powinny być praktycznym przewodnikiem dla osoby pełniącej dyżur w GCZK/Punkcie informacyjnym, jednak nie powinny przenosić na dyżurnego ciężaru podejmowania kluczowych decyzji dla reagowania w danej sytuacji. Należy unikać nadmiernego mnożenia procedur.
W procedurach powinna być jasno określona lista zadań do zrealizowania przez ogniwa dyżurne wraz ze wskazaniem momentów krytycznych, w których – na podstawie informacji zebranych przez GCZK – właściwe komórki analityczne dokonają oceny rozwoju zagrożenia i przygotowują rekomendacje do podjęcia decyzji przez właściwe osoby funkcyjne (kierownik GCZK, kierownik komórki organizacyjnej urzędu gminy właściwej w sprawach zarządzania kryzysowego, burmistrz/wójt lub przez gminny zespół zarządzania kryzysowego).

d) Współdziałanie między siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych w na wypadek sytuacji kryzysowej – ta część planu powinna być ściśle powiązana z siatką bezpieczeństwa i zawierać syntetyczne rozwinięcie informacji zawartych w siatce, przede wszystkim przez:
- określenie podstaw prawnych podejmowanych działań,
- wskazanie kierujących działaniami,
- określenie zakresu i trybu wymiany informacji,
- określenie zasad tworzenia sztabów dowodzenia.

W tej części mogą być zawarte także **ramowe zasady i harmonogram ćwiczeń** podmiotów współdziałających w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.

3) **Załączniki funkcjonalne planu głównego** określające:

a) **Procedury realizacji zadań z zakresu zarzadzania kryzysowego**, w tym związane z ochroną infrastruktury krytycznej, opisujące sposoby działania podmiotów realizujących zadania z zakresu zarzadzania kryzysowego na obszarze gminy.

W tej części planu powinny zostać zawarte procedury, odnośniki lub wyciągi z procedur działania w sytuacjach kryzysowych poszczególnych służb realizujących zadania z zakresu zarządzania kryzysowego.
Załącznik ten powinien być powiązany funkcjonalnie z częścią planu dotyczącą współdziałania pomiędzy siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.
Powinien także zawierać informację o sporządzonych **planach ochrony infrastruktury krytycznej** (określonej w wykazie obiektów, instalacji i systemów infrastruktury krytycznej przesłanej Burmistrzowi/Wójtowi przez Starostę – o ile na terenie gminy znajduje się infrastruktura krytyczna). W tej części należy zamieścić dane kontaktowe osoby odpowiedzianej za utrzymywanie kontaktów z podmiotami właściwymi w zakresie ochrony infrastruktury krytycznej (zgodnie z art. 6 ust. 5a ustawy o zarządzaniu kryzysowym).

b) **Organizację łączności** między podmiotami realizującymi zadania z zakresu zarządzania kryzysowego, która dotyczy struktur zaangażowanych w reagowanie kryzysowe wraz z określeniem środków łączności, wykorzystywanych systemów i wskazaniem ich dysponenta, bądź administratora danego systemu. W tym załączniku powinny być określone także zapasowe systemy łączności, o ile takie funkcjonują. Ten załącznik powinien być ściśle powiązany z częścią planu dotyczącą współdziałania między siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowej.

c) **Organizację sytemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania,** rozumianego jako system powiązany funkcjonalnie z systemem wczesnego ostrzegania i systemem wykrywania i alarmowania. Ten załącznik w części dotyczącej organizacji monitorowania zagrożeń powinien zawierać odnośnik do części planu głównego poświęconej monitorowaniu zagrożeń.

d) **Zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń,** z uwzględnieniem art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r., prawo prasowe (Dz. U. z 1984r. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.). W tej części należy systematycznie opisać kto jest odpowiedzialny za informowanie ludności, w jakim trybie informowanie może się odbywać, jakie siły i środki mogą być w tym celu wykorzystane, kto i w jakim trybie opracowuje i przekazuje wskazówki do informowania w danej sytuacji. Należy także zawrzeć wzory komunikatów i ulotek informacyjnych, które mogą być wykorzystywane w sytuacjach zagrożeń. Należy także określić tryb dystrybucji informacji (komunikaty w mediach, druk i kolportaż

ulotek, organizacja przekazywania informacji dla mediów, inne sposoby dystrybucji informacji).

e) **Organizację ewakuacji** z obszarów zagrożonych. Organizacja powinna być realizowana zgodnie z wytycznymi Szefa Obrony Cywilnej Kraju w przedmiotowym zakresie. W tym załączniku należy wskazać podmioty odpowiedzialne za ewakuacje, tryb podejmowania decyzji o ewakuacji, określić problemy, które mogą wystąpić. W tej części planu należy także zawrzeć formularze, które będą wykorzystywane przy przeprowadzaniu ewakuacji. Należy także dokonać oceny krótko i długoterminowych skutków ewakuacji, zarówno w stosunku do obszaru i obiektów, z których prowadzona jest ewakuacja, jak i terenu i obiektów docelowych ewakuacji.

f) **Organizacja opieki medycznej i pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej.** Załącznik ten powinien zawierać ogólne zasady organizacji opieki medycznej, pomocy społecznej i pomocy psychologicznej wraz ze wskazaniem podmiotów uczestniczących w realizacji tych zasad i możliwości ich realizacji. Ze względu na zróżnicowany charakter zagadnień, które powinny być zawarte w tym załączniku, każde z nich powinno być traktowane odrębnie. Szczególną uwagę należy zwrócić na zagadnienia organizacji pomocy psychologicznej, która nie była obowiązkowym elementem obowiązującego dotychczas gminnego planu reagowania kryzysowego.

g) **Organizację ochrony przed zagrożeniami charakterystycznymi dla obszaru gminy**, która powinna być powiązana z planami postępowania awaryjnego i szczegółowymi uregulowaniami dotyczącymi ochrony przed ww. zagrożeniami. Ta część planu musi być ściśle powiązana z katalogiem zagrożeń i mapami ryzyka.

h) **Wykaz zawartych umów i porozumień** związanych z realizacją zadań zawartych w planie zarządzania kryzysowego, rozumianych jako porozumienia i umowy zawarte przez burmistrza/wójta.

i) **Zasady i tryb oceniania i dokumentowania szkód,** zawierające opis procedur i wykaz formularzy oraz zespołów wykorzystywanych przy szacowaniu strat i dokumentowaniu szkód.

j) **Procedury uruchamiania rezerw państwowych** powinny odnosić się wyłącznie do zasad i trybu wnioskowania przez burmistrz/wójta o uruchomienie przedmiotowych rezerw.

k) **Wykaz infrastruktury krytycznej** znajdującej się na terenie gminy z podziałem na sołectwa, objętej planem zarządzania Kryzysowego - określonej w wykazie obiektów, instalacji i systemów infrastruktury krytycznej przesłanej burmistrzowi/wójtowi przez starostę – o ile na terenie gminy znajduje się infrastruktura określona w przedmiotowym wykazie.

l) **Priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej** – jak wyżej.

2. Przy sporządzaniu planu należy kierować się przede wszystkim kryterium funkcjonalności, co oznacza, że plan powinien być maksymalnie użyteczny w sytuacji kryzysowej.

Konstrukcja planu powinna być taka, aby osoba z niego korzystająca mogła jak najszybciej dotrzeć do informacji potrzebnych do rozpoczęcia procedur niezbędnych do uruchomienia w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.
Wykaz oraz kształt procedur powinien umożliwiać sprawne korzystanie z nich w sytuacji, gdy niezbędne jest szybkie i sprawne reagowanie kryzysowe.

3. Należy dążyć do maksymalnej użyteczności planu zarządzania kryzysowego, zwłaszcza w części dotyczącej reagowania kryzysowego. Plan powinien być podzielony na funkcjonalne, jasno oznaczone foldery z zastosowaniem systemu indeksów lub oznaczeń kolorystycznych.
4. W planie należy używać czytelnego, zrozumiałego języka. Należy unikać używania skrótów i zwrotów żargonowych. Działania powinny być opisane w sposób możliwie najbardziej jasny. W miarę możliwości, każda instytucja, procedura czy aneks powinny być konstruowane według tego samego schematu i zawierać ten sam układ treści.
5. Potwierdzeniem uzgodnienia planu z kierownikami jednostek organizacyjnych planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w planie powinny być: pieczęć na karcie uzgodnień oraz podpis złożony w obrębie tej pieczęci przez kierownika właściwej jednostki.
6. Cykl planowania dla gminnych planów zarządzania kryzysowego nie może być dłuższy niż dwa lata. Podmioty uczestniczące w realizacji zadań zawartych w gminnych planach zarządzania kryzysowego powinny zostać zobowiązane do bezzwłocznego sygnalizowania potrzeby dokonania zmian w planie. Zawartość planu powinna być modyfikowana pod wpływem wniosków z rzeczywistych sytuacji kryzysowych, ćwiczeń i szkoleń.
7. Po każdym zdarzeniu powodującym uruchomienie procedur reagowania kryzysowego dopuszczalne jest wnioskowanie o dokonanie zmian w planie, stosownie do doświadczeń zdobytych w toku procedury reagowania na określone zagrożenie.
8. Zaktualizowany plan podlega zatwierdzeniu przez Starostę Szydłowieckiego.